

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in tož se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 24. novembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 135.

Znižajte nam davke!

Med glavnimi vzroki za vedno jačje uveljavljanje gospodarske krize so trda davčna bremena, ki ovirajo razvoj našega gospodarstva. Da so naša davčna bremena pretrda, uvidevajo celo najmerodajnejši uradni krogi. Že leta in leta nam obljubujejo znižanje davkov, ki naj se izvede ob izenačenju neposrednih davkov. Kljub temu ali morda ravno zaradi tega se pa vprašanje izenačenja davkov noče premakniti iz mrtve točke. Sicer je vlada ravno te dni predložila Narodni skupščini predlog zakona, s katerim naj se izenačijo neposredni davki v naši državi. Narodna skupščina je priznala temu predlogu celo nujnost, vendar pa imamo še vedno dovolj povoda, da smo glede tega vprašanja, ki je zašlo že predaleč v politične vode, skrajno skeptični. Naši parlamentarni delegaciji se v tem oziru ne more odrekati resne volje, da reši to vitalno vprašanje, ki je predpogoj za enakomerno davčno obremenitev, vendar se ji bo težko posrečilo, da v doglednem času prepriča o nujnosti izenačenja in znižanja davčnih bremen srbijske kroge, ki se branijo izenačenja, ker je za nje sedanji položaj dosti ugodnejši.

Naše gospodarstvo z znižanjem ne more čakati do nedoglednega časa, ako noče, da bo obsojeno, če že ne na propast, pa vsaj na životarjenje, ki nas vse, ki stremimo za napredkom gospodarstva, nikakor ne more zadovoljiti. Gospodarske prilike so vsaki dan težje in posamezniki se po večini z veliko težavo vzdržujejo na površju. Za pretežno večino slovenske trgovine in obrti je znižanje davkov do skrajnosti nujno. Vsi ti ne morejo še nadalje čakati, da se jim olajšanje samo obljubuje, ampak potrebujejo takojšnje od pomoči. Taka od pomoč je mogoča, ker je s členom 314. finančnega zakona za proračunsko leto 1927/28 Narodna skupščina pooblastila vlado, da uredbenim potom zniža davčna bremena. Minister za finance je na podlagi tega pooblastila že izdelal in objavil uredbo, ki predvideva poleg poenostavljenja davčnih predpisov za Slovenijo tudi znižanje dohodnine in odpravo dividendnega dodatnega davka. Usoda te uredbe nam ni avtentično znana, pač pa so pred kratkim poročali nekateri časopisi, da jo je minister za finance umaknil. Ni izključeno, da je to res, dasi bi tak korak ministra za finance pomenil težko oškodovanje naših interesov, kajti uredba nudi vsaki pokrajini nekaj drobtin, ki so pa kljub temu dobrodošle za naše v krizi se nahajajoče gospodarstvo. Zato še vedno upamo, da se bo naši parlamentarni delegaciji posrečilo prepričati finančno upravo in finančni odbor Narodne skupščine, da uredbo v nameravani obliki tudi izda in jo še popolni v prvi vrsti z znižanjem davka na poslovni promet, davkom na plače privatnih nameščencev in olajšavami nekaterih drugih dajatev, ki pregloboko posegajo v žep slovenskih davkoplačevalcev.

Položaj je danes tak, da bi našemu gospodarstvu bilo s tako uredbo, ki bi znižala davčna bremena že od 1. januarja 1928, veliko bolj ustreženo, nego z obljubami o izenačenju neposrednih davkov, ki bi stopilo v veljavo šele v doglednem času in o katerem je še danes dvomljivo, ako bo nam v celoti prineslo kako znižanje dajatev.

Finančni zakon za 1928/29.

Finančni minister je predložil Narodni skupščini predlog finančnega zakona za proračunsko leto 1928/29. Predlog se v bistvu v ničemur ne razlikuje od dosedanjih finančnih zakonov, dasi je minister za finance v navodilih za sestavo izrecno odredil, da bodoči finančni zakon ne bode vseboval razen proračunskih odredb nikakih legislativnih določil. Sili razmer se kljub dobri volji ni mogel odtegniti tudi minister za finance. Sprejel je med drugimi v predlog vse davčno-pravne odredbe prejšnjih zakonov, kar kaže, da niti minister za finance sam ne računa, da bi v bodoči proračunski dobi stopil v veljavo zakon o neposrednih davkih, ki naj bi izenačil davčna bremena v naši državi. Poleg davčno-pravnih odredb prejšnjih zakonov pa vsebuje predlog še nekaj drugih odredb, ki utegnejo zanimati naše gospodarske kroge. Te odredbe so med drugimi sledeče:

Člen 2.: Minister za finance se pooblašča, da tekom proračunske dobe izplača samoupravnim telesom na račun državne dotacije vsoto 173 milijonov dinarjev, ki naj služi za pokritje izdatkov, katere bode povzročil prenos gotovih funkcij od strani države na samoupravna telesa v smislu »Uredbe o prenosu poslov od države na oblasti«.

Člen 19.: Ukinje se drugi odstavek člena 104. zakona o državnem računovodstvu tako, da se smejo odplačila vršiti v iznosu celokupne vrednosti izvršenih del ali dobavljenega materiala.

Po dosedanjem zakonu ta odplačila ne smejo presegati skupaj pet šestin vrednosti.

Člen 22.: Brez pritrdila ministra za finance se ne sme skleniti nobena pogodba, ki bi nalagala državi izplačila v tuji valuti. Take pogodbe, ako se sklenejo brez pritrdila ministra za finance, so neveljavne in je za materialno škodo odgovoren organ, ki jih sklene.

Člen 39.: Posli upravnega sodišča v Celju se v roku enega meseca po uveljavljanju finančnega zakona prenese na upravno sodišče v Celju.

Ta odredba je za Slovenijo dalekosežne važnosti, ker ji jemlje sodstvo v upravnih sporih in ga prenaša izven Slovenije na sodišče, kateremu ne morejo biti specialni pri nas veljavni zakoni in predpisi po smislu

SEJEM ZA KOZUHOVINO V LJUBLJANI

se vrši dne 23. januarja 1928 v prostorih Ljubljanskega velesejma sporazumno z upravo islega in Lovsko drugo. Opozarjamo vse lovce, da divje kože najbolje prodajo na tem sejmu in naj jih ne oddajajo poprej raznim prekupcem. Lovska zadruga ima direktne zveze z domačimi in tujimi odjemalci, ki plačujejo za blago svetovne cene. Cela prireditel je zasnovana širokopolježno in bo sejem na podlagi pridobljenih izkušenj letos še bolje uspel. Seveda pa mora biti zbranega mnogo blaga, ker samo tako je mogoče povabiti na nakup inozemce, ker se jim sicer potovanje ne izplača. Zato je dolžnost vsakega zavednega lovca, da pošlje vse pridobljene kože na naslov »Divja koža, velesejem, Ljubljana«, ker samo v slogi in medsebojni podpori je moč in izgled na uspeh.

Pri tej priliki opozarjamo vse lovce, da dobro in pravilno posuše kože. Škoda bi bilo, če bi se vsled nepazljivega

tako znani, kakor so sodnikom, ki danes poslujejo pri upravnem sodišču v Celju. Dokler se naša upravna zakonodaja ne izenači, moramo zahtevati, da se ne ruši naše upravno sodišče, ki si je v kratki dobi svojega obstoja pridobilo zaslužen avtoriteto v upravnih poslih.

Člen 44.: Po zaključku šolskega leta 1927/28 odredi ministrski svet, v katerem času in na kak način se ukinejo nekatere fakultete na beograjskem, zagrebškem in ljubljanskem vseučilišču.

Glede tega vprašanja je zavzela svoje odklonilno stališče glede tehnične fakultete v Ljubljani Zveza industrijev v Ljubljani, ki zahteva, da se ohrani ta fakulteta, ki je eden glavnih pogojev uspešnega razvoja našega gospodarstva, še nadalje. Stališču Zveze industrijev moramo le pritrjevati in želimo, da se ji posreči prepričati merodajne kroge o tem, da obdržimo v Sloveniji še nadalje popolno tehnično fakulteto.

Člen 62.: Subvencije, določene v § 136. zakona o zavarovanju delavcev, se ukinjajo.

Te subvencije so po členu 273. finančnega zakona 1927/28 znašale 250.000 Din in torej ukinitve ni posebnega pomena za interese zavarovancev.

Člen 65.: Ta člen navaja odredbe prejšnjih finančnih zakonov, ki naj veljajo tudi za bodočo proračunsko dobo. Med temi odredbami pa pogrešamo določilo člena 34. finančnega zakona za 1927/28, ki je dovoljeval, da so se namesto gotovine sprejemale za plačilo davčnih zaostankov priznanice o 20% odbitku ob zamenjavi kronskih novčanic, ako so se glasile na zneske manjše od 1000 kron.

Ker se še vsi lastniki niso poslužili priznane ugodnosti bi bilo umestno, da se tudi ta člen proširi za bodočo proračunsko dobo in ob tej priliki znesek, do katerega se smejo sprejemati boni, poviša najmanj na 5000 K.

Predlogu finančnega zakona je priložen pregled splošnih državnih izdatkov in prejemkov v proračunskem letu 1928/29. Iz tega pregleda izhaja, da ocenjuje minister za finance donos neposrednih davkov v bodočem proračunskem letu za 32.8 milijonov dinarjev manj nego v tekočem proračunskem letu, donos posrednih davkov pa za 48.9 milijonov dinarjev.

ravnanja skvarile, ker bo blago vsled zgodaj naslopivše zime sicer prav dobro. Ne sušite kož na peči, ampak na zraku! Kožo se mora dobro očistiti in napeti. Dobro posušena koža je vredna še enkrat toliko kot slabo posušena isfe kakovosti. Vsakdo, ki poveri kože v prodajo »Divji koži«, zamore takoj dobiti do 60% njih vrednosti kot predujem, kar bo dobrodošlo zlasti poklicnim lovcom, ki so navezani na svojo lovsko srečo.

Vsa podrobna pojasnila daje brezplačno in dragevolje urad velesejma v Ljubljani.

Spominjajte se ob vseh veselih in žalostnih dogodkih »Podpornega sklada Trgovskega društva Merkur v Ljubljani« in darujte po svojih močeh!

Zveza trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo

vabi na

plenarno sejo načelstva Zveze trgovskih gremijev,

ki se vrši

v četrtek, dne 1. decembra 1927, točno ob 10. uri dopoldne v restavracijskih prostorih Celjskega doma v Celju

z naslednjim

DNEVNIM REDOM:

1. Poročilo predsednika o aktualnih trgovskih vprašanjih.
2. Poročilo o zveznem poslovanju.
3. Konferenca o načrtu voznega reda za leto 1928/29.
4. Dopolnilna trgovinska pogajanja z avstrijsko republiko.
5. Raznoterosti.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1927.

Načelnik:

Vilko Weixl l. r.

Minister za finance o proračunu in štednji.

Ne samo politične, temveč še posebno naše gospodarske kroge je presenetil proračun, ki ga je izdelal za prihodnje leto naš finančni minister dr. Bogdan Marković. Sodeč po izjavah tega priznanega finančnika, ki je s svojim nastopom kot finančni minister vzbudil mnoge dobre nade, smo vsi pričakovali, da bo s svojo odlično strokovno sposobnostjo, vestnostjo, energijo in smotrenim delom spravil v red naše dokaj zavožene državne finance in da bo s štednjo in restrikcijo državnih izdatkov zmanjšal državni proračun ter s tem ustvaril glavni pogoj za davčno razbremenitev gospodarstva. Proračun, ki ga je objavil g. finančni minister, pa kaže vsaj v končnih številkah, da onega zmanjšanja izdatkov, ki se je pričakovalo, žalibog še ni in da smo se v svojih nadah, da bode restrikcija izdatkov omogočila znižanje bremen, varali.

Na napade, osobito vladne opozicije, radi proračuna je te dni podal g. finančni minister jako značilno in zanimivo izjavo sledeče vsebine:

»Kadar gre za vprašanje državnih financ, je treba biti v izjavah, osobito ako jih podajajo odgovorni ljudje, do skrupuloznosti objektivni in obziren ter se ne sme vmešavati osebnosti. To vprašanje se ne sme izkoriščati za dnevno obračunavanje in osebno borbo. Mi, ki smo na mestu, da poznamo vse elemente in okolnosti, od katerih zavisi naša finančna prosperiteta in ki smo dolžni tako napram sebi kakor napram domovini, da s skrajno moralno skrupuloznostjo in naporu delamo za zaščito narodnih interesov, se zavedamo, koliko škode se povzroča državi, kadar se z ene strani brez večje poglobitve v poznavanje materiala, z druge strani pa brez večjih obzirov iznašajo popačene stvari ter ustvarja neugodna impresija, ki povzroča zmedo in jemlje državi ugled v inozemstvu. Želim osobito podčrtati, naj se ta moja izjava ne smatra, kakor da se hočem braniti, ker se nimam za kaj braniti, ko s svojim delom nisem napravil ničesar nedopustnega niti nisem šel proti državnim interesom.

Vložil sem v to svoje delo maksimum svojega znanja in truda v interesu domovine v želji, da dosežem ono, kar se v današnjih razmerah more doseči glede saniranja naših finančnih in gospodarskih prilik. Ako so v tem pogledu izgubljene nade v mojo osebnost, kakor je to izvolil izjaviti eden mojih kolegov iz Narodne skupščine, se izgubljene nade ne morejo nanašati samo na mojo osebo, ker v finančnih nisem diktator, kakor se mi zlonamerno in tendenciozno predbaciva, temveč se morejo te izgubljene nade nanašati tudi na vse ono in na vse one okoliščine, v katerih s tako velikim naporom in tako veliko borbo morem polagoma zadobivati eno etapo za drugo v borbi za restrikcijo državnega proračuna. Težko je izvajati to restrikcijo — štednjo, ki jo iskreno želim, a se ji upirajo ravno oni, od katerih je odvisno usvarjanje za njo potrebnih razmer, zanjo potrebne atmosfere, ki je eden predpisanih lekov v izvajanju zniževanja državnih izdatkov. Leki so tu, oni so predpisani. Pri meni obstoja i velika i zadostna zavest, da jih izvajam, a zakaj je oni ne osvajaajo? Bodimo iskreni v zaščiti državnih interesov in vrzimo v ozadje v tej zaščiti osebne interese. Jaz sem želel izreči prvo svojo besedo o proračunu pred Narodno skupščino, kakor bi to bilo pravilno, ker pa gre za velik državni interes, storim v tem pogledu upravičeno izjemo.

Predvsem moram radi javnosti izjaviti, da je budžet izdelan na povsem realnih osnovah in da je izdelan z vso iskrenostjo in točnostjo. Pri izdelavi proračuna je odpadla vsakršna tendenca, da se javnosti in Narodni skupščini ne pokaže naša prava in realna proračunska situacija. V tem pogledu je šlo tako daleč, da se ne izogibljem, da bi ne pokazal tudi proračunskega deficita.

V prvi vrsti vam morem izjaviti, da je netočna trditev, da je predlog tega proračuna v številnih izdatkih večji od lanskoletnega proračuna. Nasprotno! Ta predlog kaže občutno zmanjšanje ravno v izdatkih za državno administracijo in v izdatkih za neproduktivne potrebe. Poglejte vzporedni pregled izdatkov, ki je razviden iz priloge k finančnemu zakonu, pa boste videli točno. Znižani so izdatki za preko 600 milijonov dinarjev, odnosno za 430 milijonov dinarjev, ako se vzamejo v račun posli, ki so preneseni na oblasti.

Te številke znižanja kažejo samo proračun splošne državne uprave. Tu se bo ugotovilo še večje znižanje, kakor: pri ministrstvu notranjih del za več kot 47 milijonov, pri ministrstvu financ za nad 54 milijonov, pri ministrstvu za vere za preko 24 milijonov itd., izvzemši dvoje ministrstev. Kadar se želi primerjati proračunske številke med izdatki, ki so predloženi v projektirnem proračunu, tedaj je treba računati: a) z izdatki, ki se v budžetu avtomatično povišujejo, n. pr. izdatki za penzije in za odplačilo državnih dolgov. Ti dve poziciji povišujeta proračun za 300 milijonov dinarjev. b) z izdatki, ki povečujejo proračunski predlog zato, ker sem vstavil v državni proračun tudi vse one proračune raznih podjetij in ustanov, ki so bile doslej izven proračuna — verjetno je, da se izkaže proračun za manjši. Te ustanove so s svojimi proračuni razvidne v razvrstitvi pri vzporednem pregledu proračuna za državna podjetja v finančnem zakonu. To so ustanove ministrstva prosvete, narodnega zdravja (kopališča, zdravilišča, lekarne in šole), ministrstva financ (Belje, sladkorna tovarna na Čukarici) in pri ministrstvu za promet (direkcija rečne plovitve). Ti proračuni pa kažejo nove, prvič v projektu proračuna izkazane izdatke v vsoti 355 milijonov dinarjev. c) z izdatki, ki so kreirani vsled stvarne potrebe, ki je obstojala tudi preje, za katere kritje pa med izdatki niso predvidene v to potrebne vsote, da bi se te potrebe pokrile v celoti v teku budžetskega leta. Ako bi na tej bazi primerjali današnji proračun izdatkov za splošno državno administracijo, tedaj bi predstavljal vsoto 7197 milijonov

dinarjev. Kajti če se tej vsoti izdatkov doda: 1. povečanje za penzije in anuitete s 300 milj. dinarjev in 2. znižanje, izkazano v vzporednem pregledu proračuna splošnih državnih izdatkov za 330 milijonov dinarjev, dobimo iznos današnjega proračuna za splošne državne izdatke 7820 milijonov dinarjev tako, kakor izkazuje finančni zakon.

Potemtakem so to stvarna znižanja, ki so izvršena v letošnjem državnem proračunskem predlogu ter odpada trditev, da se v načrtu proračuna ni izvajala politika znižanja izdatkov.

Enaka ocena se mora uporabljati tudi pri proračunu izdatkov državnih podjetij. Tudi tu se je vložil ves trud in napor, da se izdatke, ki so nepotrebni in katerih znižanje ne preti ustvariti težkih pogojev za eksploatacijo, znižajo na normalo. Letošnji proračun izdatkov teh podjetij znaša 3931 milijonov dinarjev. V to vsoto pa se ne štejejo izdatki onih podjetij, ki se danes po novem načrtu vstavljajo v proračun in o katerih sem pred kratkim govoril. Ti izdatki znašajo 355 milijonov dinarjev. Če se zgornje številke letošnjih izdatkov povečajo še za te milijone, tedaj znaša stvarno letošnji proračun izdatkov teh podjetij 4286 milijonov dinarjev, dočim proračunski predlog določa številko izdatkov za ta podjetja na 4094 milijonov, kar znači, da je proračun izdatkov za gospodarska podjetja zmanjšana za več kot 190 milijonov dinarjev.

Po vsem tem naj oni, kogar interese, prebere, pa bode videl, koliko so izdatki zmanjšani. Jaz bi bil tudi v tem predlogu mogel isto storiti, kar se je doslej in mogel bi kako ustanovo izločiti iz proračuna. Tega nisem hotel storiti, ker nimam namena, da kažem manjše proračune, kakor pa so, temveč hočem, da pokažem realno stanje, tako da bi vsi merodajni enodušno in brez nadaljnega zahtevali realen lek za saniranje naših finančnih razmer. Kadar bi na ta način — in ta je edino pravilen — cenili višino izdatkov, primerjaje to proračunsko leto z onim, ki ima nastopiti, tedaj bi bili zaključki ti-le:

Naša država dela v resnici stalne napore, da sanira svoj proračun — zaključek, ki je v interesu naroda in v interesu kredita države.

Toda temu in takemu zaključku je treba dodati še nekaj, ono, kar ga še bolj potencira, ono, kar bi vsak oni dodal, ki bi hotel, ostati objektivni, ostati na terenu naših skupnih in narodnih interesov. Te zaključke pa so kritiki mogli izvesti, ker so vsakakor čitali tudi finančni zakon, ki je bil predložen Narodni skupščini, preden so dali svoje izjave.

Kompleksa mer, s katerimi se vrši znižanje izdatkov, sta dva: a) prve so mere, ki so se uporabljale v mejah naše današnje možnosti zniževanja izdatkov v posameznih proračunih, precenjujoč vsako partijo in pozicijo predloženih številke posameznih proračunov, skušajoč — kolikor je to doslej že mogoče — da se administracija državne službe poenostavi; b) drugi kompleks zakonitih mer, ki omogočujejo stisnjenje izdatkov. O teh merah se nič ne govori, so pa ene, ki bodo dale še širjo bazo za znižanje izdatkov. Ene so predvidene v finančnem zakonu, druge z rešitvijo ministrskega sveta, ki se zakonsko povede skozi Narodno skupščino.

Te prve mere obsegajo člene finančnega zakona in sicer: 39., 40. (ukinitve nekaterih sodišč in izprememba pravilnika o posebnih dokladah k plači), 42. (o znižanju števila popolnih gimnazij na 80 — zdi se mi, da jih je sedaj 140 — in ukinitve gotovega števila nižjih gimnazij v krajih, ki jih navaja finančni zakon), 43. (o povečanju prekoštevilmih ur profesorjev in drugih merah za znižanje izdatkov na honorarjih), čl. 44. (o ukinitvi nepotrebnih fakultet — mera, katere se je doslej vedno ogibalo in ki tudi sedaj ni naletela na odobravanje ravno v onih krogih, ki zahtevajo štednjo); čl. 50. in 51. (o znižanju stroškov za bolnice itd.). A kaj naj rečem o meri znižanja števila ministrstev in reorganizaciji ministrstev.

Določeni komite ministrov ima završiti in izdelati zakonski osnutek in ga predložiti Narodni skupščini v teku enega meseca. Imel bi pravico, da tudi o tej meri malo več govorim. Ali osnutek zakona o sodnikih, ki veže organizacijo sodstva in določa, da se tako najnižja kakor tudi ostala sodišča skrejo na potrebno število, ne predstavlja sistematskega načrta, če gar izvršitev bode omogočilo znižanje proračuna? Končujoč to svojo izjavo, bi želel, da se razumemo, tako da ne bi izpadlo po onem narodnem pregovoru »držite lopova«. Jaz hočem štednjo, zanjo se borim v interesu naroda, a zahtevam od onih, ki danes omalovažujejo rezultate v tem pogledu, da tudi oni pošteno doprinesejo svoj del k tem naporom. Kajti če se hoče štediti in zniževati proračun, se moramo odreči navade, a te navade so v našem javnem življenju dovedle do velikih proračunov.

Zveza industrijcev proti ukinitvi tehniške fakultete v Ljubljani.

Zveza industrijcev je na svoji seji odbora dne 22. novembra 1927 soglasno sklenila svoj odločen protest proti čl. 44 predloga finančnega zakona za 1928/29, s katerim se naj pooblasti ministrski svet, da s svojim sklepom po končanem šolskem letu 1927/28 ukine razne univerzitetne fakultete. V naprej se Zveza industrijcev zavaruje proti nameri ukinitve tehniške fakultete ljubljanske univerze. Za to fakulteto je industrija v Sloveniji od vsega početka rada prispevala, v svesti si, da je obstoj te najvišje tehniško-znanstvene institucije neobhodno potreben za napredok industrijskega dela, za industrijalizacijo naše dežele in za naše gospodarstvo sploh. Zveza industrijcev protestira pa tudi proti temu, da se naj z enim sklepom ministrskega sveta primorajo stotine akademske mladine zapustiti učilišče, katero so si svobodno izvolile ter zamenjati ga z drugimi. Protestira končno proti predlogu zakona, ki hoče premeščati akademske učitelje in ki mora občutno zadeti naše odlične znanstvenike v pogojih njihovega znanstvenega delovanja in zasebnega življenja.

Ljubljana, dne 22. novembra 1927.

Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani.

D. Hribar l. r. Šuklje l. r.

DRŽAVNA HIPOTEKARNA BANKA, GLAVNA PODRUŽNICA V LJUBLJANI.

Kakor je bilo po časopisju objavljeno, je dne 15. oktobra t. l. pričela v Ljubljani poslovati glavna podružnica Državne hipotekarne banke, v katere področje spada ljubljanska in mariborska oblast. V razglasu, ki ga je ta podružnica razposlala, se točka 3. glasi: »sprejema gotovino na obrestovanje na vložne knjižice — 6% — in lekoči račun«.

Na podlagi te objave bi se dalo sklepati in se dejansko tudi sklepa, da podružnica Državne hipotekarne banke obrestuje brez utesnitve vse, tudi pupilne vloge po 6%.

Da pa temu v resnici ni tako, je razvidno iz članka, ki ga je obelodanil »Jugoslovanski Lloyd« v št. 268 z dne 20. t. m. Disec tega članka, s katerim se bomo ob priliki obširneje bavili, lrdi po dobljenih informacijah, da veljajo pri Državni hipotekarni banki glede obrestne mere sedaj sledeči predpisi: za hipotekarna posojila 9% in 1% za odplačila z amortizacijsko dobo 25 let; za pupilne vloge (denar nedoletnikov) in za javne fondse 5%, toda z omejitvijo, da se take vloge prično obrestovali šele en mesec potem, ko je bil denar vložen, prekine pa se obrestovanje en me-

sec prej, nego se denar izplača; za vloge sodišč, konkurznih in izvršilnih skladov itd. pa 3%, toda z omejitvijo, da prično obrestli leči še-le tri mesece po vplačilu vloge in da obrestovanje preneha en mesec prej, nego se vloga vrne. Z drugimi besedami se to pravi: Vsaka pupilna vloga in denar javnega fonda leži dva meseca brez obrestli v Državni hipotekarni banki, izvršilni in konkurzni skladi ter podobne naložbe pa celo štiri mesece.

SVETOVNA PRODUKCIJA PETROLEJA.

Z. Harfias je eden najbolj znanih petrolejskih statistikov v U. S. A. Po njegovi cenitvi bo znašala vsa letošnja produkcija sveta 1.229.500.000 barelov; ker je znašala lanska produkcija 1.095 milijonov 934.000 barelov, bo letošnja za ca 12 odstotkov višja. Podamo seznam najvažnejših dežel produkcije lani in letos, v barelih, à 1514 hl:

	1926	1927
U. S. A.	770.874.000	890.000.000
Rusija	62.941.000	70.000.000
Mehika	90.421.000	63.000.000
Venezuela	37.381.000	60.000.000
Perzija	35.842.000	36.000.000
Rumunija	23.292.000	28.000.000
Hol. Indija	20.817.000	20.000.000
Columbia	6.444.000	14.000.000
Perú	7.947.000	11.000.000

Izredno veliko nam ta statistika pove. Prvič, da je Unija slejkoprej daleko pred vsemi drugimi državami sveta; lani je znašala njena produkcija skoraj tri četrtine svetovne produkcije, letos bo znašala relativno isto izmero. Dalje vidimo, da predvojna Rusija zopet vstaja in da se je Rusija z lanskega drugega mesta prerila letos na tretje mesto. Produkcija Mehike je nazadovala, krive so nazadovanja najbrž večne notranje homatiije. Venezuela se izredno hitro razvija, Perzija pa ne tako, kot bi pričakovali. (Prometna sredstva.) V Rumuniji in v Holandski Indiji gre vse svojo začetno pot naprej, Columbia in Perú sta med novjšimi producenti. Pripominjamo, da so Mehika, Venezuela, Columbia in Perú močno pod ameriškim vplivom; pa tudi drugod je ameriški vpliv velik.

PROTI AMERIŠKI CENITVI BOMBAŽA.

Evropski tekstilni krogi, zlasti angleški, so že opetovano izražali ugovore proti ameriški cenitvi bombaža, v kolikor so objavljene že v avgustu in septembru; te cenitve so špekulativne in imajo za posledico skoraj zmeraj hudo kolebanje cen bombaža. Sedaj je generalni tajnik mednarodne zveze predilnic, Pears, izrazil mnenje, da avgust in september nista pripravna meseca za oddajo mnenja o pridelku bombaža, ker se v tem času pregled o bodočem pridelku še ne more dobiti. Poleg tega dvomi Pears o kvalifikaciji uradne avgustovske in septemberske cenitve, ker nimata resne podlage. Zato naj se po njegovem mnenju ti dve cenitvi ukinita in naj ostane samo oktoberska cenitev.

Iz naših organizacij.

Zveza trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo v Ljubljani obvešča vse gremije, da morajo biti v zmislu okrožnic velikih županov mariborske in ljubljanske oblasti z dne 17. marca 1924, št. 1868, in z dne 26. novembra 1924, št. 6031, na dan 1. decembra vse trgovine ves dan zaprte.

Uradni dan »Sreskega gremija Irgovcev v Celju« za člane v gornjegrajskem srezu se vrši v petek, dne 25. t. m. od 9. do 12. ure predpoldne v občinski pisarni v Gornjemgradu in od 2. do 5. ure popoldne v občinski pisarni v Mozirju. V slučaju snežnega zameta odpade uradovanje, oziroma se preloži na drugi dan, kar se bo še pravočasno objavilo. — Načelstvo.

Ljubljanska borza.

Tečaj 23. novembra 1927	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13.525	13.582 ₅
Curih 100 fr.	1094	1097
Dunaj 1 šilling	7.9975	8.027 ₅
Newyork 1 dolar	56.64	56.84
Praga 100 kron	168.05	168.85
Tret 100 lir	308	310

Fr. Zelenik:

Poslovni dogodki.

Vsako izporemba v premoženju trgovca, ki se izvrši s kupčevanjem ali trgovanjem, n. pr. blago se proda za gotovino ali na upanje, ali sprejme proti plačilu ali na upanje, imenujemo poslovni dogodek. Vsak tak poslovni dogodek se mora vknjižiti v trgovske knjige.

Ako trgovec napravi n. pr. sklep za vagon moke ali kupi n. pr. olje na odpoklic, se je tudi izvršil poslovni dogodek, sklenila se je kupna pogodba. Vendar ta dogodek ni predmet vknjižbe v trgovske knjige, ker ni povzročil kake izporemba v premoženju. Poslovni dogodek, ki se mora vknjižiti v trgovske knjige, bo postal ta dogodek šele tedaj, ko trgovec prejme kupljeno moko, olje. Kupno pogodbo ali sklepno pismo bo trgovec seveda vestno shranil, ker je lahko velike važnosti, posebno tedaj, če je kup ugoden. Vzemimo še druge dogodke, n. pr. umrje šef, poveri ali odvzame se kateremu nastavljenec prokura, vstopi ali izstopi družabnik itd. So to dogodki, morda jako važni za trgovino, vendar poslovni dogodki, ki se vknjižujejo v trgovske knjige, niso, ako niso zvezani s kako izporemba premoženja.

Pri vsakem poslovnem dogodku sta prizadeti najmanj dve osebi ali dva premoženjska dela, eden dá, drugi dobi. Tistega, ki prejme, obremenimo za prejeto, zapišemo pod »Dati«, tistemu pa, ki je dal, pa odobrimo ali zapišemo pod »Imeti«. Dobavitelj nam pošlje blago na odprt račun. V Saldakonti zapišemo prejeto račun na poštevno upnika pod Imeti. Nadalje vknjižimo račun v dnevniku in vstavimo znesek tudi v stolpec blago pod Dati, v stolpec Upniki pa pod Imeti. Ako ta račun potem plačamo v gotovini, knjižimo izdani znesek med izdatke v blagajniški knjigi (v stolpecu

Upniki in skupaj) in v dnevniku pride plačan znesek v stolpec pod Imeti v stolpecu upniki pod Dati.

Dobro je, da poznamo tudi teoretično razlago in razvrstitev poslovnih dogodkov iz knjigovodskega stališča. Knjigovodstvo deli poslovne dogodke, kakor sledi:

- dogodek v gotovini ali gotovinski (kontantni) dogodek,
- dogodek na čas, upanje ali kredit, časovni ali kreditni dogodek,
- menjalni dogodek.

a) Gotovinski dogodek

izporembi z vplačilom ali izplačilom gotovine stanje gotovine. Vedno se knjiži v blagajniško knjigo. Ako pri tem ni nastalo kako dolžniško razmerje, n. pr. blago se proda za gotovino, tedaj se ta dogodek knjiži le v blagajniški knjigi. Ako pa je nastalo dolžniško razmerje, n. pr. odjemalec plača prej (na upanje) vzeto blago, ali upniku plačamo račun za prejeto blago, tedaj se je s takim plačilom izporembi razmerje med upnikom in dolžnikom, tedaj se mora plačilo knjižiti tudi v saldakonti na poštevno dotične osebe. Vsi gotovinski poslovni dogodki pridejo tudi v dnevnik, toda ne posamezno, ampak skupaj, n. pr. koncem vsakega meseca.

b) Časovni dogodek

nastane, kadar kupec ne plača kupnine takoj, ampak dobi blago, katero bo plačal pozneje. Blago se je dobilo ali dalo na upanje ali kredit. Tak dogodek se knjiži v saldakonti na poštevno dotične osebe in v dnevnik.

c) Menjalni dogodek

nastane, ko se za prejeto vrednost dá takoj protivrednost, toda ne v gotovini, ampak v čem drugem, n. pr. za blago se dá blago ali vrednostni papirji, ali valuta (tuji denar) ali kaj drugega. Tak dogodek se knjiži v dnevnik.

Trgovina.

Boj za ceno na trgu surovega železa se zmeraj bolj zaostrojuje. Dosedanja cena kontinentalnih prodajalcev na angleškem trgu je znižana zopet za dva šilinga; pri naročilih nad 1000 ton znaša odslej naprej cena 56 šilingov, namesto dosedanjih 58 šilingov. Zlasti se po tej ceni javlja na Angleškem francosko surovo lito železo in so proti temu vse angleške zaščitne odredbe precej iluzorične.

Javanski sladkor. V vprašanju pogajanj kubanskega delegata Tarofa v Amsterdamu poročajo, da se holandski sladkorni producenti pri sklepanju pogodbe nikakor nočejo prenegliti. Stališče javanske sladkorne industrije je zelo močno (Java je holandska kolonija). Njeni nabavni stroški so nizki, njeni izgledi sploh zelo ugodni. Na vsak način bo Java le tedaj svojo produkcijo omejila, če bo oslalo njeno močno stališče v polnem obsegu neomajano.

Velepotezna brazilska kavna propaganda v Nemčiji. Holandski časopisi poročajo, da je brazilski kavni zavod od septembra naprej vpeljal propagandno taksno v znesku ca 1.4 dinarja za vsako iz Brazilije odpravljen vrečo kave, kar bi dalo na mesec ca 1.400.000 dinarjev, in da je sedaj sklenil izvesti velepotezno kavno propagando v Nemčiji. Pred vojsko in pred prohibicijo v U. S. A. je bila Nemčija prva odjemalka brazilske kave.

Industrija.

Mezde in delovni čas v ameriški bombaževi industriji. Povprečna plača na uro v ameriški industriji bombaža je dosegla najvišji višek leta 1920, z 48 centi; od tedaj je padla na 32,8 centov. V primeri s predvojnimi časovi je pa la plača še zmeraj več kot dvakrat tako visoka. Povprečni delovni čas na teden je znašal pred vojsko 56,8 ur, po vojski v letu 1920 pa 51,8 ur. Od leta 1920 naprej pa delovni čas zopet raste in je dosegel lani 53,3 ur. Moški delavci so dobili lani povprečno 34,7 centov na uro, kar je toliko kot 18,7 dolarjev na teden. Ženska delovna moč je dobila 30,1 centov na uro ali 15,89 dolarjev na

teden. Če preračunimo te številke na naše dinarje, pride na uro 18 do 20 dinarjev, na teden pri delavkah okoli 900 dinarjev, pri delavcih okoli 1050 dinarjev. Pripomnimo še, da je indeks v Ameriki ca 160; za kar si dal pred vojsko 100 dolarjev, za to daš danes okoli 160 dolarjev.

Denarstvo.

Novo francosko posojilo. »Petit Parisien« poroča, da namerava najeti francoska vladá novo veliko posojilo v znesku 6 milijard frankov. V podpis bo prišlo posojilo na koncu decembra ali v začetku januarja. Posojilo to pol ne bo služilo konsolidaciji kratkoročnih dolgov, temveč končni likvidaciji obnovenih del v Severni Franciji. S posojilom bodo poravnali vse še obstoječe odškodninske zahteve, ki znašajo nekaj nad 6 milijard frankov.

213 milijonov dolarjev dividende. Dividenda, ki jo bo morala izplačati letos Standard Oil Co, bo znašala 213 milijonov 617.940 dolarjev. Od lani na letos se je znesek za dividendo dvignil za 13.290.346 dolarjev. To je najvišja dividenda po letu 1911. Takrat se je morala prvotna Standard Oil Co vsled anfiltrusnega zakona razdeliti na različne skupine. Vemo, da je proti onemu zakonu odpor v Ameriki velik.

Zopetna ustanovitev vložnega kartela budimpeških bank. Poročali smo, da so za 15. november nekatere budimpeške banke odpovedale pred več leti sklenjeno kartelno pogodbo glede ureditve obrestne mere pri hranilnih vlogah. Glede na veliki boj za hranilne vloge so splošno mislili, da bo kartel likvidiral in da bo nastopila prosta konkurenca. Sedaj se je pa voditeljem velebank posrečilo, da so ustanovili nov kartel. Dogovorili so se, da se razdelijo denarni zavodi v dve kategoriji. Doselej so obstojale tri kategorije; prva je obrestovala hranilne vloge po 6 odstotkov, druga po 6,30, tretja po 6,45. Od 1. januarja naprej bodo zavodi nove prve kategorije obrestovali hranilne vloge po 6,10%, zavodi druge kategorije po 6,45 odstotkov. Vidimo, da je obrestovanje višje kot pri nas.

Ponarejeni červonci. Nemški narodnosocialistični krogi v Münchenu in Frankfurtu so zaplenili te dni 24 met. slofov ponarejenih bankovcev. Goljufija je prišla na dan, ko je neki Georgijec ponudil večjo vsoto červoncev berlinski borzi v nakup, kjer so ponaredbo spoznali. Zaprlji so še druge sokrivce in so iz korespondence ugotovili, da so obstojali tesni stiki med omenjenima mestoma ter med Budimpešto, Parizom in Londonom. Sledile bodo še druge aretacije, tudi izven Nemčije. Ta afera je močno podobna budimpeški aferi, samo da so hoteli v Budimpešti s ponarejenimi tujimi bankovci državi pomagati, dočim so hoteli v sedanjem slučaju ponarejevalci državi škodovati.

RAZNO.

Nova ureditev francoskega petrolejskega gospodarstva. Francoska vlada je predložila zbornici zakonski načrt o novi ureditvi francoskega petrolejskega gospodarstva. Uvoz petroleja in njegovih stranskih proizvodov bo odslej naprej pod stroгим državnim nadzorstvom. Uvoz surove nafte v višini 500 ton in naprej bo odvisen od posebnega dovoljenja ministrskega sveta. Tudi one družbe, ki so imele uvoz petroleja doslej v rokah, se bodo morale ravnati po določilih novega zakonskega načrta; vendar bodo dobile na posebno prošnjo dovoljenje za uvoz določene količine petroleja, ki odgovarja povprečnosli zadnjih mesecev.

Letošnji pridelek v Turčiji. Pridelek žita v Trakiji in v nekaterih vilajetih Male Azije je letos dosli boljše kot lani, a v drugih krajih je bil pridelek tako slab, da paralizira prvi del. V turških krogih so gojili upanje, da bo poslala Turčija v oskrbi pšenice neodvisna od inozemskega uvoza; to upanje se je izkazalo sedaj kot preveč optimistično. — Po splošni cenitvi je pridelek **lobaka** letos za 40 odstotkov ugodnejši kot lani in tudi kvalitativno boljše; samo suša mu je nekoliko škodovala. Lani je znašal pridelek okoli 40 milijonov kilogramov, letos bo znašal 50 do 60 milijonov kilogramov. Zlasti ugoden je pridelek v nekaterih maloazijskih vilajetih. Od lanskega pridelka je na razpolago še ca 15 milijonov kilogramov. — Tudi takozvani **sultanin** je letos dosli več kot lani; pridelek cenijo na 45.000 ton, lani jih je bilo 34.000. To je tembolj razveseljivo, ker kalifornijski pridelek ni dobro izpadel, in Kalifornija je glavna konkurentinja Smirne. — Poročila o fighah so različna; prevladuje mnenje, da jih bo za 10 do 15% manj kot lani. — **Opija** je letos manj kot lani; zato so cene poskočile, eksporterji so oprezní in upajo, da bodo šle cene še bolj gor. — Poučeni krogi pravijo, da bo **bombaža** letos 20% več kot lani. Kljub temu so se pa cene dvignile, in sicer zato, ker vplivajo poročila o ameriškem neugodnem pridelku. — Turška vlada se zelo trudi, da bi poljedelstvo dvignila.

Socialno zavarovanje avstrijskih poljedelcev. Zakonski načrt o socialnem zavarovanju v poljedelstvu so predložili tozadevnim korporacijam. V poljedelskih krogih polagajo važnost pri starostnem zavarovanju in zavarovanju proti nezgodam na to, da se ne sprejmejo v zavarovanje samo delavci, temveč tudi kmetje sami. Funkcionar nižjeavstrijske Kmetijske zbornice je bil nedavno na Nemškem, da je šudiral la-mošnje razmere. V Nemčiji so tudi samostojni gospodarji zavarovani. Splošno so avstrijski poljedelski krogi socialnemu zavarovanju naklonjeni, tako kot je mišljeno za industrijo in trgovino. Znesek starostnega zavarovanja naj bo odvisen od islih pogojev kot so predpisani pri zavarovanju delavcev.

Turška petrolejska družba in Amerika. Pogajanja med družbami, udeleženi na Turkish Petroleum Co in med ameriški petrolejski tvrdkami o udeležbi Amerikancev na izkoriščanju turških petrolejskih virov v Mezopotamiji so zaključena. Del velikih ameriških petrolejskih družb bo prevzelo 25 odstotkov delnic omenjene turške družbe, koje kapital je pa, kakor znano, itak kontroliran od Anglo Persian Oil Co, Royal Shell skupine in od nekega francoskega petrolejskega koncerna.

Drobne vesti. — Generalno ravnateljstvo rumunskih državnih železnic je dalo sladkornim tovarnam za gladek potek kampanje 2500 vagonov na razpolago. Tovarne same so pa dale v to svrhu popraviti na lastne stroške 1000 vagonov. — Turki se priložujejo, da je njih izvoz v Rusijo oviran po raznih manipulacijah, nasprotnih besedilu trgovske pogodbe. Če bo trajalo to še nadalje, grozijo Turki s proliukrepi. — V avstrijskem časopisu se je pričela velika polemika, ali je bil ukrep vlade o ustavitvi elektrifikacije zveznih železnic umesten ali ne. Prevladuje mnenje, da ukrep ni bil na mestu. — V sled neprestanega dviga cen bakra in mesinga na svetovnem trgu so tudi češkoslovaška podjetja dvignila cene tozadevnih izdelkov. — **Obtok bankovcev** v Češkoslovaški je znašal 15. novembra 871 milijonov šilingov, kritje se je dvignilo na 49,3%. — Poljaki so se dolgo časa obotavljali glede pristopa k mednarodnemu kartelu surovega jekla. Sedaj beremo, da je vzela vlada sama to vprašanje v pretres, da se je začela pogajati s merodajnimi podjetji in da hoče pristop po možnosli pospešiti. — Produkcija premoga v **Poruhruju** je dosegla v oktobru skoraj deset milijonov ton, produkcija koks pa 2.430.000 ton. — V Berlin je prišel eden največjih finančnikov iz Zedinjenih držav, Wiggín, in se posvečuje z dr. Schachtom o mednarodnih finančnih problemih. — Sklepi ženevske konference glede odprave izvoznih in uvoznih prepovedi čakajo sedaj na ratifikacijo posameznih držav. — Na **italijanskih borzah** je nastopila v zadnjih dneh prava panika. Ponudb je bilo zelo veliko, povpraševanja pa nobenega. O vzrokih niso mogli ničesar povedati. — Poročila o neugodnem položaju **argenlinskega pridelka** so se izkazala kot tendenciozna, pridelek kaže prav ugodno. — Na Dunaju se je ustanovila družba za prodajo **rumunskega petroleja**, »Creditul Minier« imenovana. Pri ustanovitvi so naglašali gospodarske slike Avstrije in Rumunije.

Po svetu. — V češkoslovaški republiki je bilo letos s **hmeljem** obdelanega sveta 15.759 ha (skoraj vse v Češki); pridelali so ca 200.000 stotov hmelja. — Znaša francoska tovarna orožja **Schneider Kreuzot** razdeljuje dividendo 80 frankov (lani ni bilo nobene dividende). — Direkcija petrolejskega koncerna **Royal Dulsch** je sklenila, da bo izplačala 5. januarja 10-odstotno prehodno dividendo. — Mednarodna družba **spalnih vagonov** je imela v preteklem letu 117 milijonov frankov dobička in izplačuje 60-odstotno dividendo! — Iz zaključka fuzijskih pogajanj med angleškima tvrdkama Vickers in Armstrong izhaja, da je morala odpisati tvrdka **Armstrong** iz svojega delniškega in obligacijskega kapitala, ki znaša ca 20 milijonov funtov, nad 11 milijonov funtov. — Končna številka letošnjega **pšeničnega pridelka** v Rumuniji je ugotovljena s 26,3 mil. met. stotov, za 4 milijone stotov manj kot lani. Koruze so pridelali samo 37 mil. met. stotov, lani še enkrat toliko. — V ministrstvu za socialno skrbstvo so izdelali nov zakonski načrt glede **podpiranja brezposelnih**, glede organizacije za posredovanje dela in glede kreditne dobave za gradbo delavskih stanovanj. Po načrtu bodo napravili **deset delovnih borz**; za dobavo kredita bodo ustanovili lastne zadruge in se bodo dovoljevali krediti proti zelo ugodnemu povračevanju. — Na koncu oktobra je znašalo število **čekovnih računov pri Poštni hranilnici** 14.843, število vlog skoraj 417 mil. dinarjev; ves promet je izkazal na koncu oktobra 4.506½ mil. dinarjev, od česar je bilo 45,14% prometa ne v gotovini. — V prvih treh letošnjih četrtletjih so ustanovili v Kongresni in v Mali Poljski 17 delniških družb z glavnico 18.400.000 zlatov. Od že obstoječih družb jih je 86 zvišalo glavnico za skupno 84.420.000 zlatov. — V prvih desetih mesecih so prepejlali v češkoslovaški republiki po **Labu, Vltavi in Donavi** v domačem ladijskem prometu 550.000 ton (plus 10% napram lanskemu letu), v ladijskem prometu z inozemstvom 855.000 ton (minus 25%) itd. Ves promet je znašal 2.345.000 ton (plus 3%). — Češkoslovaška **automobilna industrija** je bila v zadnjih mesecih prav dobro zaposlena; zlasti veliko

so prodali tovornih avtomobilov in so morale nekatere tovarne svoj obrat razširiti. Veliko prodajajo na obroke. V eksportu pridejo v poštev v prvi vrsti Poljska, Rumunija, Jugoslavija in Avstrija. — Nemška produkcija surovega železa v oktobru je dala 1,139.000 ton; na dan je prišlo 35.763 ton, kar je nekako 80% povprečne dnevne produkcije zadnjega predvojnega leta 1913, a v tedanjem obsegu Nemčije. — Baldwin je dejal, da angleška vlada pred novimi volitvami ne more predložiti v parlamentu zaščitne carine za jekleno industrijo. — Od januarja do inkl. avgusta so znašali avstrijski zvezni dohodki iz carine in tobačnega monopola, ki so zastavljeni za obrestovanje posojila Zveze narodov, nad 362 milijonov šilingov; za obrestovanje je pa potrebnih samo ca 68 milijonov šilingov, torej petkrat manj. — Avstrijski pridelek je bil vendarle boljši kot so pričakovali. Pritoževali so se, da je sladkorna pesa majhna; zato je pa njena kvaliteta boljša in izkazuje 18 odstotkov sladkorne vsebine, kar je nekaj prav posebnega. Tudi izgledi za bodoči pridelek so prav dobri. — Ze leto dni misli bolgarsko kmetijsko ministrstvo na vpeljavo kulture oliv v krajih Bolgarije, ki so za to pripravni. Kredit za nabavo večje množine oljčnih dreves je sedaj dovoljen in bodo pričeli s prvimi praktičnimi poskusi v južnovzhodni Bolgariji. — Mednarodna konferenca za odpravo omejitev v izvozu in uvozu petroleja je dovolila Rumuniji z ozirom na njen posebni položaj, da sme še nekoliko časa vztrajati na izvoznih prepovedih; a ta izjemni položaj naj traja le toliko časa, kolikor je neobhodno potrebno, in naj se ozira Rumunija na interese sosedov.

Gospodarske vesti. Kriza v prodaji francoskega premoga poslaja zmeraj bolj aktualna in so začeli kritiči število delovnih dni. Za francoske razmere je to prav nenavadna odredba. — Italijanska podružnica Bemberg d. d. (umetna svila) je podvojila svojo glavnico na 24 milijonov lir, da odplača tekoče obveznosti velikemu podjetju Snia Viscosa. Poleg tega bodo najeli novo posojilo v znesku 8 milijonov lir. — Na koncu septembra so dosegle hranilne vloge v Avstriji znesek 1.018.900.000 šilingov. — Mednarodni žični kartel je sklenil, da ostanejo cene nespremenjene. Zaposlenost tovarn se je v zadnjem času nekoliko zboljšala. — Ogrski finančni minister Bud je izjavil, da spričo finančnega položaja države o valorizaciji državnih dolgov tudi v omejenem obsegu ne more biti govora. Pač pa je Bud dejal, da bo vlada v bodočih dneh predložila zakonski načrt o podpori manj premožnih podpisovalcev vojnega posojila. Kot take označajo one, kojih letni dohodki ne presegajo 1000 pengö = 10.000 dinarjev; če je dosti otrok, bi se podpora eventualno lahko podvojila. — Za češkoslovaškimi in angleškimi platnenimi predilnicami so morale sedaj tudi nemške predilnice svojo produkcijo omejiti; omejitev gre do 20 odstotkov. — Na Ogrskem se je pričelo veliko koncentracijsko gibanje zavarovalnih družb, ki ne bo obse-

galo samo manjših zavodov, temveč tudi večje družbe. — Avstrijske zvezne železnice se pogajajo za obnovitev kontokorentnega kredita pri dunajskih velebankah in pri banki Kux and Co. Velebanke bodo kreditirale 9 milijonov dolarjev, Kux pa 6 milijonov. — Pridelek sladkorne pese v Avstriji izkazuje letos s 6,200.000 met. stoli za skoraj 900.000 met. stotov. večji znesek kot lani. Ker zahteva poraba Avstrije 9,300.000 stotov na leto, bodo z domačo produkcijo krili lahko tri četrtine potrebe. — Na Poljskem so ustanovili sindikat žveplene kisline; letna produkcija sindiciranih družb znaša ca. 200.000 ton. V sindikatu je tudi Giesche d. d., dosedanja prodajalka poljske sleške produkcije. — Avstralska vlada poroča Mednarodnemu poljedelskemu zavodu v Rimu, da bo znašal avstralski žilni pridelek najbrž ca. 30 milijonov met. stotov. — Dobava petroleja poljskih petrolejskih virov raste od leta 1921 naprej sicer zelo počasi, a stalno. Leta 1925 so napolnili 71.873 cistern, leta 1926 pa 71.951. — Včeraj, 23. t. m., so se sestali na Dunaju zastopniki srednje- in južneevropskih žitnih borz, ki so na prejšnjih zborovanjih sklenile donavski kontrakt za promet pšenice in koruze. Zastopane so borze Beograda, Brajle, Bratislave, Brna, Budimpešte, Bukarešte, Crnovic, Gradca, Ljubljane, Linza, Münchena, Novega Sada, Olomuca, Prage, Sombora, Temišvara, Zagreba ter dunajska produktna borza. — Z vprašanjem eksportnega kreditnega zavarovanja se pričajo tudi v Češkoslovaški. Sicer spričo sedanje eksportne konjunktore ta zadeva ni aktualna, a bodo vendarle nekaj sklenili, da bo za slučaj potrebe vse pripravljeno. — Trgovskopolitično razmerje med Francijo in U. S. A. se razčiščuje in so podani že predpogoji za pogajanja glede končno veljavne trgovske pogodbe. Čakajo še pripravnega momenta, ki bo nastopil po parlamentarnih volitvah na Francoskem in po predsedniških volitvah v U. S. A. — Pred 10 leti ustanovljeni kartel rumunskih tovarn kastrana (žgane smole) se je sedaj združil, ker so pričele nove, kartelu ne priključene tovarne, z nepremagljivo konkurenco. Kartelirane tovarne so morale pogodbeno izdelovali natančno označeno kvaliteto blago, nove tovarne so pa pričele konkurenco z manjvrednim cenanim blagom. Sedaj bo vse slabo.

Zanimiv potek in razkritje skoraj pozabljenega sleparije. Casopisi iz Buenos Airesa poročajo o razkritju defraudacije, ki je pred dvajsetimi leti razburila celo Budimpešto ter povzročila občo pozornost celo izven Madjarske daleč naokrog. Kesckemeli, mlad davčni uradnik, ki je imel po navadi preskrbeti odvod denarja na banko, je nekega dne pri tej priliki zginil s čedno vsoto pol milijona kron, čeravno sta ga spremljala dva uslužbenca urada. Samo za trenutek se je odtegnil mož pozornosti spremljevalcev, skočil na ravno mimo-vozeč tramvaj in vsaka sled za Kesckemetom se je izgubila. Celokupni evropski policijski aparat je bil brez-zamudno alarmiran, na vseh postajah

so prežali agenti na begunca, ampak vse je bilo zaman, zginil je in ž njim seveda zaupani mu državni denar. Po vsem svetu je policija še leta po tem dogodku iskala defraudanta, ki pa je ostal nedosegljiv. Pred kratkim pa je mnogo iskani mož poslal prijatelju na Madjarskem pismo, v katerem opisuje svojo nenavadno zgodbo in slikovito opisoval v Argentinijo. Posrečilo se mu je najti v Argentiniji ne samo verno zavetlišče, ampak tudi novo domovino, v kateri si je pridobil obilo blagostanje; sedaj pa bi rad obiskal svojo rodno zemljo, kar je povod, da se zaupa svojemu prijatelju. Zločin je sicer med tem časom zastarel, vsekakor se je vsaj teoretično zanimala budimpeštanska policija za skrivnostnega domoljuba in njegovo usodo, radovedna je bila, kako se je mož svojčas izognil njenim zankam. Kesckemeli, ki nosi danes seveda drugo ime ter je po južni Ameriki jako znana in spošlovana oseba, se ni branil izdati vso skrivnost nekdanjega bega in srečnega umika rokam pravice. »Kosmetični pripomočki za take slučaje niso vedno in predvsem trajno zanesljivi, ubral sem doslej nenavadno pot, da spremenim osebno zunanost in sicer tako, da dobim za vselej drugačno obliko. Ko sem skočil na elektriko, sem na prihodnjem križišču že menjal voz, stopil potem naglo v vežo neke hiše, si nataknil umetno brado ter se pokril s pripravljeno lasuljo. Do večera sem čakal v bližnji restavraciji na ugoden trenutek, da se splazim neopaženo v skrivališče, ki sem si ga že davno skrbno pripravil. V tem lihem zavetišču sem prebil pol leta ter se podvrget pravcitemu pitanju. Izogibal sem se vsake nepotrebne kretnje ter se naravnost silil k uživanju takih jedil, ki najbolj pospešujejo debelost. Telesna teža se je v tem času poltrojila; hoja, stas, obraz, sploh cela zunanost niti najmanj ni bila več podobna prejšnjemu slabotnemu praktikantu. Še vedno prežečim policijskim organom, ki so dobro poznali sliko predrznega defraudanta, niti na misel ni prišlo, nadlegovali udobno polujočega debeluharja. Ponarejene listine so mi brez težave odprle pot v Argentinijo.« — Kriminalistika beleži dosti jako zanimivih slučajev, kako spretno si zberejo zločinci osebno krinko, da pa je mogoče na podoben način zbrisati sledove, je predvsem treba obilo časa, nenavadne vztrajnosti ter močnih živcev. Poleg tega je to stvar osebne nadarjenosti, vse te lastnosti pa so redko v enem bitju združene; tako, da se opisanega pripomočka, se takorekoč v drugo osebo preleviti, danes še komaj kdo loti. — K. T.

Vojni album 1914—1918. Podpolkovnik Andra Popović je ravnokar izdal »Račni album 1914—1918«. Album vsebuje 2650 slik in zgodovino cele svetovne vojne v srbohrvaškem, francoskem in angleškem jeziku. Samo začasno, do predaje dela na knjižni trg, se prodaja nekaj izvodov državnim ustanovam, državnim uradnikom, časnikom, članom udruženja rezervnih oficirjev, invalidom, četnikom Narodne odbrane in članom

vseh kulturnih ustanov mesto po tržni ceni, ki bo določena na 1000, samo po 700 Din. Album je naročili neposredno pri Savski banki v Beogradu. Banka računa k gornji ceni še 10 Din za bančne stroške in do 30 Din za poštnino.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. decembra t. l. ponudbe glede dobave 2 komplet-nih garnitur cevi za kotel sistema »Brotan«. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 26. novembra t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg iručnih žebeljev, 6000 kg betonskega železa in 2000 kg okroglega železa; do 29. novembra t. l. pa glede dobave pil. Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 2. decembra t. l. ponudbe glede dobave jamskega lesa. Direkcija državnih rudarskih preduzečja v Sarajevu sprejema do 3. decembra t. l. ponudbe glede dobave električnega dvigala. Dne 7. decembra t. l. se bo vršila pri Dravski stalni vojni bolnici v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave živil (moka, masl, riž, ješprenjček, fižol, testenine, kava, sladkor, cikorijski čaj). Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava pasjih znamk. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo opozarja interesente, da namerava sresko poglavarstvo v Prevaljah nabaviti za vse občine svojega okoliša 2000 pasjih znamk z označbo letnic, številke in občine. Interesenti naj stavijo ponudbe z navedbo cene in materiala sreskemu poglavarstvu v Prevaljah.

Nabava 12.000 kg bencina. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje pismeno dražbo za dobavo 12.000 kg bencina. Dražba bo dne 29. decembra 1927 ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2. Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu poštne direkcije v Ljubljani, soba št. 41, kjer se lahko vpogledajo in kupijo tudi pogoji.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

Pravila naših delniških družb.

Studija izredne koristi za vsakega jurista in praktičnega gospodarja.

Stane 15 Din.

Dobiva se v

upravi »Trgovskega lista«.

VELETRGOVINA
kolonijalne
in špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA
sveže pražene kave,
mletih dišav
in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

Narocajte Trgovski list!

Vse vrste trgovske knjige kot: ameri-
skni journali, glavne knjige, blagajniške
knjige, vsakovrstne štruce, bloke, mape
kakor tudi vse vrste šolske zvezke vam
nudi s svojimi prvovrstnimi izdelki naj-
ugodnejše

A. JANEŽIČ, Ljubljana

Florijanska ulica št. 14

knjigovoznica, industrija šolskih
zvezkov in trgovskih knjig.

Na veliko!

Na malo!

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg.-ind. d. d. • Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce,
obrnike, industrijce in urade. • Lasina knjigovoznica

Oglašajte v Trgovskem listu!

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

*raznourstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznourstno
rudninsko vodo.*

*Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.*

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.